

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

APELU

catra

Intelligent'a romana.

Numerulu martiriloru vedemu, cu durere, ca se inmultiesce pe di ce merge. Verosimile inca inainte de ce voru ajunge aceste sire in publicu, unu demnu fiu alu natiunei romane va fi lipsitu de libertatea sa personala.

Asia credu a fi de lipsa a spune numele junelui nostru martiru, ilu cun6scemu cu totii. Elu e energiculu aparatoriu alu drepturiloru celoru apasati, alu dreptatiei si umanitatiei, aprigulu combatoriu alu crudelitatiei, barbariei si inumanitatiei. E bravulu june Ioane Porutiu, redactoru interimariu alu „Federatiunei“, care sub impresiunea simtiemintelor de durere si nevoindu a-si inisiela nici consciinti'a si nici opiniunea publica, a reclamatu pentru nenorocitele victime dela Tofaleu compatimire, dreptate si lege dela Ddieu si omenime, si care s'a condamnatu prin sentinti'a juriloru pentru delictu de presa la inchis6re pe 6 luni, si o amenda 241 fl. 80 cr. v. a.

Candu ar' fi constitutionalismulu, alu carui jugu de feru ne apasa, unu constitutionalismu adeveratu si nu absolutisticu; candu pres'a, care se dice libera, ar' fi asia precum o a calificatu nemuritoriulu Anastasiu Panu; dicu, candu ne ar' fi ertatu a intrá in o espunere motivata a culpei ce i se imputa junelui martiru; ne-ar' fi prea usioru a constatá cu legea in mana: ca nu articulu incriminatu, ci din contra fapt'a cea inforat6ria si . . . a baronului Apor contine invederatele criterii ale unui faptu subversivu. A face ac6st'a, celu pucinu in impregiurarile de facia, credu, ca nu ar' fi consultu.

Se șperamu inse, ca va veni timpulu, si inca nu preste multu — candu fii natiuniloru neconsiderate si batjocurite se voru intalni cá frati de suferintia pe campulu de lupta legala, si puterea lor va fi mare, ca-ci este puterea pop6reloru insetate de dreptate; de ac6sta putere va trebui se se franga cerbici'a acelor'a, cari orbiti de o fudulia ne mai audita, mai credu inca si adi — spre cea mai mare nenorocire comuna, ca prin insulte si dispretiu, prin violentia si persecutiune, ne voru face a ingenuchiá cá vit'a la junghiare; si ne vomu dá drepturile n6stre eterne, averea si on6rea in man'a antagonistiloru; ceea ce romanulu nu va face nici odata.

Amu disu, ca in impregiurarile grave, in cari ne aflamu nu ne e permis a intrá in o combatere motivata a sentintiei, aduse asupra junelui nostru martiru; — asia dara se facemu celu pucinu aceea, dela ce — fiindu uniti in cugete si in fapte, — nu ne p6te impedecá nici o putere pe lume, si ce e datorinti'a sacra a fiacarui romanu adeveratu.

Se apelamu la anim'a Maiestatii Sale Franciscu Iosifu I., si se i spunemu cu deplina incredere: ca numai atunci va fi imperati'a tare si mare in lantru si in afara, candu cuvintele de auru rostite de pe inaltimea tronului, cu ocaziunea deschiderei senatului imperialu din 1868, voru deveni fapte complinite.

Se apelamu la confratii de suferintia, la t6te

natiunile culte si civilisate, la intr6g'a Europa, prin lamurirea opiniunei publice; se spunemu Domniloru dela putere, ca politic'a ce urmarescu e daun6sa, ca ea ne duce preste scurtu, nu numai Ungari'a si Ard6lulu, ci intregu imperiulu, unde se afla adi sangerand'a Polonia, pentru ca nu bunavointi'a puteriloru straine, precum nici tractatele incheiate cu acelea, ci egal'a indreptatire a natiuniloru conlocuitorie suntu garantiile adeverate pentru independinti'a si libertatea patriei comune.

Se le spunemu: ca d6ue natiuni libere suntu mai tari in contra inamicului comunu, decatu candu un'a asupresce pe cealalta; — ca spatiulu intre patienti'a si desperatiunea pop6reloru apasate s'a scurtatu f6rte tare, si ca puterea unui poporu desperatu e mare si infricosiatá.

Se le dicemu mai de parte, nici mai multu nici mai pucinu, decatu ce au disu ei in 1861 nemtiloru din Vien'a: „o unitate st6rsa prin sila nu face imperati'a mai potenta, consciinti'a lovita a fiacarui poporu si amaratiunea produsa prin sila dest6pta tendintia de despartire, ba p6te chiaru de desfacere, din care cauza imperati'a atunci va fi mai debila, candu va avé mai multa trebuintia de intr6g'a sa putere si de t6ta insufletirea pop6reloru sale.“ — Lovirea in drepturile unei tieri, cá si a unui poporu, totud6un'a este nedr6pta si produce simtieminte de durere si nemultumire.

In fine credu, ca sacra datorintia ne impune la fiacare, cá — spre ajungerea scopuriloru mai susu indigitate si constatarea recunoscintiei ce datorim junelui martiru Ioane Porutiu si altoru consacratu si cari se voru consacrá pentru natiune, — se ne grabimu cu toti a aduce pe altariulu natiunei t6te putintiosele jertfe banesci.

Premitiendu aceste, -mi iau libertate a indreptá ferbintea rogare catra intr6g'a inteligentia romana; cá se binevoi6sca a aduná contribui de bunavoia pretutindenea, folosinduse mai cu s6ma de ocaziunile festivitatoru, — ér' contribuirile ce voru incurge, a le tramite dimpreuna cu consemnatiunea marinimosiloru contribuatori, dlui cons. r. aulicu in pensiuene Iacobu Bologa in Sibiu.

Dumndieu cu noi, si cu caus'a n6stra cea dr6pta!

Sibiu 3 Februaru 1870.

Elia Macelariu m/p.

Brasiovu 25 Februaru. Mercuria trecuta tien6 representanti'a comunitatii Brasiovului una siedintia, care tien6 pana la 9 6re de n6pte. Judele urbanu si districtuale, chiamatu prin una deputatiune, primi juramentulu d. Chr. Stenner, Gregoriu Angelovics si Michael Daniel in limb'a germana, a dd. Ioane G. Ioanu, Nicolae Popu si I. T. Popovitiu in limb'a romana, ér' alui Em. Lakatos in limb'a maghiara.

Dupa acestu actu se sc6la d. Nicolae Strevoiu advocatu provincialu si propune, cá de 6ra-ce membrii romani din comunitate facu mai multu decatu una a 5 parte din corpulu reprezentantiei, in puterea § 20 din legea XLIV an. 1868, se se p6rte protocolulu si in limb'a roman6sca, si sprijini propunerea cu necesitatea cea nevincibila, cá adica si membrii cei ce nu sciu limb'a germana, se prec6pa bine in limb'a sa cele decise.

D. G. Baritiu desfasura si mai pe largu

ac6sta necesitate si fac6 propunerea, cá protoc6lele se se publice in forma oficiale. Se incinse o desbatere indelungata, pana candu d. Schneider deschise pagin'a legi si cetindu numitulu paragrafu dise, ca afla pretensiunea ac6sta a romaniloru baseata pe lege, si asia se unira cu totii la recun6scerea acestei pretensiuni; ér' aplicarea unui actuariu pentru ducerea protocolului romanu s'a incredintiatu comisiunei esmise pentru proiectarea ordinii interne. Catu pentru publicarea protocolului si a programului in diurnale a invinsu maioritaea cu opositiunea sa, determinanduse a se impartasi redactiunei spre publicare din siedintia.

Asupra preliminarului pentru spesele iluminare si ale incaldirei caseloru pretoriale desbaterea inca tien6 indelungatu, fiindu se proiectá in preliminaru sum'a de 300 fl. pentru modificarea incaldirei; 646 fl. pentru iluminarea salei, a arhivei si a intratelor in localitatile pretoriale, 885 fl. pentru mobilisarea amfiteatralica a salei pentru membri si pentru publicu. Se amená inse decidera, pana candu se va aduce inainte bugetulu proiectatu de comunitatea trecuta, pentru an. 1870, cá se se scia, catu si de unde se se spendese. Totu odata se decise, cá se se faca neamanatu o consemnatiune despre t6ta averea si despre intr6ga proprietate a cetatii, cá se fia cu totii in cunoscintia averiloru comunali. —

Privitoriu la armasarui erariei, aflanduse unu intreprindietoriu pentru tienerea lor fara spesele comunitatii, se esmise una comisiune in pers6nele dd. C. Dietrich, C. Schnell si Martinu Jakobi, cari se inchia contractu cu intreprindietoriulu proviantarei armesariloru si a fetioriloru dela ei, care se crutia comunitatea de spese. —

In caus'a calei ferate.

In t6ta Transilvani'a nici unu orasiu n'a facutu atatea sacrificia, n'a amblatu atatea cali, n'a batutu la atatea usi cu atat'a nedumerire si interesu viu simtitu, n'a alergatu cu atata incordare si nepregetu cá Brasiovulu spre a deschide una cale mai oportuna si mai inlesniti6sa negotiului, prin urmare si venitului statului si prosperarei lui. Si nu fara cuventu, pentruca ori catu se voru sbate celealalte orasie ale Transilvaniei ai disputa primatulu industriei, comerului si alu comunicatiunei cu Orientulu, Brasiovulu totu remane si va remané emporiulu negotiului austro-ungaru cu Orientulu si, pentrucá spre binele tieri si alu statului se p6ta purtá rol'a ac6sta si pe viitoriu, s'a ingrigitu de timpuriu si se inc6rda si pana astadi a misca t6ta p6tr'a spre a nu remané departatu de calea ferata care va comunica Austro-Ungari'a cu Romani'a.

D. I. G. Ioanu, fiindu nu demultu in Romani'a in afacerile sale de negotiu, fac6 totu in siedinti'a de susu, dupa cele precese, unu reportu scurtu despre stadiulu causei cu drumulu de feru in Romani'a, dicundu, ca dupa cum se afla acum ac6st'a cestiune p6te fi pentru Ard6lulu f6rte daunati6sa, pentruca calea ferata transilvana-orientala vreau maghiarii a o incopcia cu drumulu de feru alu Romaniei in Moldov'a, ceea ce ar' da o lovitura de m6rte negotiului nu numai alu Brasiovului, ci alu intregi Transilvaniei.

Dupa o lupta de unu patrariu de seculu a succesu Brasiovului a midiul6ci, cá se se prim6sca lini'a calei ferate transilvane pe la Brasiovu-Buzeu

că cea mai favorită a comerțului. Din cauză a acesteia dedese și ministrul imperial de fin. Becke, că consulu în Galați, o brosiură dovedindu cu toată claritatea, că numai această linie e în stare a susține negoiul transilvanu cu toate partile Turciei, dându o viață și o estensiune înfloritoare. Mai mulți alți barbati de statu fura convinși și castigați pentru această linie, care singura e în stare a salva negoiul transilvanu și comerțul cu sinulu Romaniei Ploiesci, București, Giurgiu, Ruscicu și cu Bulgari'a în diosu; înse acum cu propusul regimului maghiaru de a duce calea ferată prin Secuimea națională eschisivu la Moldov'a pentru privinție egoistice s'ar ruina totu negoiul celu latitu cu Romani'a și cu Turci'a. Si altmintea prin linia Lembergu, Czernovitz, Iasi, Galați negoiul Transilvaniei e omoritu cu nordulu ostulu, ér' de alta parte linia Orsiov'a, Turnu-Severinu neincungiura și în sudu, secandune isvórele negoiului transilvanu și din acea parte; și noi remanemu că cuculu exploatati de toate partile și scurtati în comerțulu celu întinsu, care nu lesne se póte repará.

Ne asociamu la parerea acelora, cari mai voru a încercá toate, tramitiendu de nou barbati esperti și de influinția, cari se midiuocésca această linie în unitate și unanimitate acolo, unde influinția e mai decidația, pentruca și cu această vomu dovedí, că voimu numai binele patriei și înflorirea statului, cându voimu a sacrificá toate pentru a castigá prin midiuóce ertate înflorirea comerțului brasioveanu prin castigarea drumului de feru pela Buzeu. —

Brasiovu 25 Februaru. Astadi se petrecu la cas'a eterna onorabilulu cetatianu și magistru postalu emeritu Franciscu Körner, care dupa o bóla mai îndelungata repausá în 22 Febr. în etate de 69 ani, lasandu dupa sine o familia onorifica și multe binefaceri nu numai pentru pauperime, ci și pentru scopuri umanitarié. Că unu barbatu fórté întreprindietoriu fú primul, care începú comunicatiunea între Brasiovu și București cu transportulu de persóne, precum și în lăintrulu țierei. Că pe unu binefacatoriu alu gimnasiului rom. cat. lu au onoratu tinerimea scolastica cu corpulu profesoralu în frunte și o multime de cetatieni de tota plas'a cu onóra cea mai de pe urma. Meritele lui fura și la astrucare cu dulce aducere aminte pomenite. —

Cine pórtá vin'a resboiului civile din Transilvani'a dela 1848 și 1849?

În ședinția de luni a dietei unguresci, 14 Februaru n., la bugetu facunduse vorba de comisariatu dlui conte Péchy în Transilvani'a, luá cuvintulu și Berzenczey pentru a'lu combate. Dupa acest'a vorbi

Ioane Horváth, ce învinu pe Berzenczey, că acest'a, fiindu comisariu în 1848, e cauz'a că naționalitatile au prinsu arma un'a în contra alteia, ca-ci elu le-a provocatu prin portarea lui.

Berzenczey ceru cuvintulu în cauz'a personala, și cu mare focu protestá contra celorlalte de Horváth, stigmatizandule de falsificatiunea istoriei, apoi afirmá, că tocma Horváth, carele asisderia a fostu comisariu în 1848, e cauz'a, că în Transilvani'a a eruptu resbelulu civile.

Amendoi acestia suntu unguri din Transilvani'a, și amendoi au fostu comisari în anii pomeniti. Nu scrutamu care e de vina. Ni ajunge a ști, că e unulu dintre densii, prin urmare nu suntu de vina romanii, precum ni imputa reacționarii și mistificatorii unguresci.

Asia dara, în locul și la ocaziunea cea mai solena, unguirii recunoscuta, cumca cutarele dintre densii este de vina.

Confessio propria, regina probationum! „Alb.“

Dela diet'a Ungariei.

În ședinția din 15 Februaru se desbatu asupra proiectului de rezoluție datu mai înainte de Ludwig în cauz'a venitelor intercalare dela episcopiele catolice vacante.

Ludwig nu vré, că min. se se faca ecsecutorulu concordatului în Ungari'a. Veniturile inter-

calari totuđeun'a, că și în 48, erá administrate de catra erariu, nu numai în Ungari'a, ci în tota Europ'a, d. e. sub Mathia, Zápolya și Ferdinandu I. s'au întrebuintiatu spre scopuri de apărare. Verbóczy spune apriatu, că regele e urmasiulu s'eu eredele averei prelatiloru s'eu a capiloru besericesci la mórtea lor; numai vr'o 8—10 ani sub Iosifu II. nu se practisá acesta, cându înse veniturile intercalari se întrebuintiá spre scopuri besericesci.

Br. Eötvös: Veniturile intercalari nu vinu înainte în bugetulu min. de finanția, ci numai la rubric'a finala despre fondulu relegiunei. În totu corpus juris nu se afla o singura lege, care se dispuna despre veniturile intercalari. Art. IX p. 1 a Tripart. determina, că regele e succesorile episcopiloru repausati, înse art. XI, pe care lu putemu numi magna charta a episcopatului ungurescu, nu cuprinde nici o iota despre veniturile intercalari. Totu asia e și cu art. de lege XVI 1715. Prin urmare la lege nu ne putemu provocá. Trei puncte de vedere suntu aici dominante: 1. natura bunurilor, din care provinu venitele intercalari, și nimenu nu póte negá, că bunurile acestea apartienu besericeii catolice; 2. analogia legiloru unguresci. Art. de lege XII 1548 (mai tardiu art. XIX 1550) demanda că venitele intercalari se se aplice pentru ajutorirea pretilor și a școlilor; 3. usulu; dar' usulu nu se póte erú sistematicu și consecuentu, că se póta suplini legea, dupa cum o pricepe Ludwig. Iosifu II. în an. 1783 a datu toate venitele intercalare la fondulu relegiunei (de unde și Blasianiloru le isvóresce pretensiunea la fondulu relegiunei, precum și din venitulul manastiriloru romane desființiate); această remase asia pana la 1793. Nici dieta din 1790—1 n'a facutu nici o modificare în decretulu acesta; ar' fi facutu înse, deca vreo lege s'eu usu ar' fi avutu putere contradicatória. Franciscu dispuse 1793, că veniturile intercalari se curga în erariu, totusi se se aplice numai pentru scopurile besericesci. Dela 1855 în fine ele se tienu éra de fundulu relegiunei. Min. apromite unu proiectu de lege despre aplicarea veniturilor intercalari, cându se póte pertractá și cestiunea această importanta. Dupa această vorbira mai multi și o mare parte de dep. în foculu loru parasira sal'a demonstrativu, încatu presedintele suspendá ședinția pe 5 minute. Dupa aceea Berzenczey numi cu această ocaziune besericea catolica, luptatória pentru ignorantismu, fú înse chiamatu la ordine și în fine se trecu la ordinea zilei, pana cându va dá min. proiectu.

În ședinția din 16 Februaru se începú desbaterea generala asupra bugetului min. de cultu și invetiamentu publicu. Dupa meruntele zilei Iuliu Cautz, că referentulu alu comisiei financiare, recomanda primirea preliminarului pentru min. de cultu și instructiune.

Sigism. Papp asterne o propunere de concludu asia: În conformitate cu art. de lege 44 din 1868 se se primésca în preliminaru pentru anulu 1870 sum'a de 12.000 fl. pentru redicarea unui gimnasiu de statu romanescu în Sioncut'a mare. (Nu scimu, ce s'a conchisú.)

Colomanu Ghiczy: Se scia, că autonomi'a catoliciloru va trebui în fine se între în viață. În tocmă e cunoscutu, că influinția ierarhiei catolice asupra tuturor institutelor de cultura ale țierei atatu în școlile inferióre catu și superióre, dela școlile populari pana la universitate, e precatu de mare pre atatu și de daunatósă; pentruca prin statutulu pentru congresulu catolicu, care s'a facutu cu eschisiv'a influinția a clerului, se deschide usi'a și mai tare acestei influinție, care va face cu neputinția progresulu crescerei tinerimei catolice, că se póta ajunge la nivel'a seculului nostru. Judecandu mai vertosu și la cele ce se întempla în Rom'a, invetiamentulu se va respinge érași în stadiulu, în care a fostu înainte de acesta cu sute de ani. Acestu scopu merge și mai departe, și respectivii voiescu că consiliulu supremu besericescu se se ingrigésca, că fondurile și fundatiunile manipulate în prezentu de regimulu ungurescu, pe langa rezervarea dreptului de patronatu, ce compete Maiestatei Sale, și pe langa rezervarea dreptului de proprietate, ce compete besericeii catolice, — cum se se întrebuintieze corespundietoriu intereselor besericeii catolice. Lasandu neamintite celelalte funduri și fundatiuni, se ocupa specialu cu fondulu de invetiamentu ce se manipuléza în prezentu pe langa supraveghierea ministrului de culte și invetiamentu, și carele reprezenta una avere în pretiu de 9 milioane, și se întrebuintieze spre susținerea gimnasiiloru regesci, academiiloru juridice, școle reale și preparandie, și care fondulu înca voiescu se lu puna la dispozițiunea consiliului supremu besericescu. Facundu istori'a acestui fondulu, aréta, că s'a înființiatu

prin decretulu Mariei Teresiei de datulu Martiu 25, anulu 1780, prin carele se ordina că averea întregă mobilă și nemobilă a desființiatului ordu jesuiticu, se se întrebuintieze spre dotarea școlilor publice din țiera. Destinațiunea acest'a a fondului de invetiamentu — dice Ghiczy — a recunoscut'o și Eötvös în espunerea sa din 1868 Maiu 20. Cu referinția la întielegerea esacta a acestei destinațiuni, afirmá, că de și fórna relegiunea unu ramu esentialu alu invetiamentului și educatiunei publice, totusi afacerea invetiamentului și educatiunei publice, nefindu nici afacere relegiósă nici besericesca: ci afacere de statu, — asia dara și averea destinata de statu spre scopulu acest'a, nu e avere de statu. Acest'a se póte cu atatu mai multu afirmá despre fondulu de invetiamentu, carele dela începutu a fostu supusu supraveghierei locoteninției, asia dara regimului țierei. Pe basca acest'a pretinde Ghiczy că întrebuintierea acestui fondulu se se faca eschisivu cu supraveghierea regimului și controlarea țierei, și desapróba intențiunea ministrului Eötvös carele, fara scirea și învoirea dietei, voiesce se subordine acestu fondulu înființiatului consiliu supremu besericescu, ce ar' fi unu precodiute fórté periculosu. Propusulu acest'a alu ministrului lu demustra în modulu celu mai eclatandu, însirandu o multime de fapte necorespondentorie. Între acestea, că pe cându fondulu de invetiamentu în anulu 1868 înca avea avere activă, pe atunci în anulu 1869 reformele introduse de dlu Eötvös nescura unu deficitu de 167.000 fl.; deci în bugetulu prezentu ne mai potendu dotá școlile reale din Casiovi'a și Bud'a din fondulu de invetiamentu, preliminaru în bugetu 33.000 fl. pentru acoperirea șeselor acestorou dóne institute, adica pune sarcina nóua pe țier'a întregă.

Aréta mai departe omnipotenția min. Eötvös și facia de fondulu universității, carele, precum a arátatu însuși Eötvös în an. 1868, s'a înființiatu de arhiepiscopulu Petru Pazman cu 100.000 fl. și s'a înmultitu prin dotatiunea arhiepiscopiloru Lószy și Lippay precum și prin alte multe dotatiuni. Mari'a Teresi'a i a mai daruitu alte bunuri însemnate, și totusi fundatiunea universității apare în espunerea ministrului Eötvös din 15 Nov. 1869 că fundatiune înființiată de cardinalulu și arhiepiscopulu Pazman „pentru înflorirea relegiunei catolice și imblândirea firei martiale a natiunei maghiare“. Totu atatu de neconstituționala dechiara și procedur'a ministrului facia cu acordarea mai multor drepturi congresului israelitu și predarea unui fondulu de 2 milioane în manile acestuia, cari toate le-a facutu, propria autoritate, fara scirea și întrebarea dietei. Néga deci, că această corporatiune besericesca și-ar' poté reprezenta interesele înainte regimului, statului, autoritatiloru și judeciiloru, ca-ci acestia nu i potu recunósce calitatea reprezentativă legitima.

Dupa acest'a arétandu consecințele rele ale unui atari procedur, desfășurata în trasuri generali referințiile unui ministru responsabilu facia de monarcu și facia de țier'a reprezentată în dieta, pe carele conformu sistemii parlamentare, neci incuviințierea monarcului nu-lu absolve de responsabilitatea catra țiera.

În fine sprimendu-si dorinția a vedé conducerea invetiamentului și instructiunii publice a tinerimii catolice depusa mai bine în manile unui ministru responsabilu, de catu a o vedé astadi în secululu luminiloru incrediuta unei ierarhii autocrate nere-spondietóre, și-încheia vorbirea promitiendu la timpul seu a face propunere în cauz'a fundatiuniloru de sub întrebare. —

Pulszky Fr.: Pe catu timpu fui în Americ'a întrebaiu pe barbati cei mai capitali din societatea americana, de unde vine, cumca statulu acesta în timpu relative atatu de scurtu s'a pututu eluptá la unu gradulu atatu de înaltu de avere și prosperare? Toti -mi dederu respunsu analogu: pentruca aici libertatea credinției, libertatea presei, a reuniuniloru și a vorbirei nu se potu tiermuri nici macar' de catra congresu. Asia asi dori și aici, că statulu se nu se amestece în drepturile besericeii, fia ea catolica, israelita s'eu ori care. Deca se conduce reu, stinga-se pe aici încolu, dara statulu n'are dreptu se faca pe preutul și se prop-tésca besericele ce ameninția cu ruinarea. Pana cându natiunea unguresca în parlamentulu seu va mai numi confesiunile, pana atunci libertatea în Ungari'a nu va prospera.

Iuliu Schwarz: Regimulu e codatiulu vestmintelor popesci. Maioritatea au castigat'o popii cu corumperea (larma!) se chiama la ordine, Schwarz propune apoi, că desbaterea despre bugetulu ministrului de invetiamentu se se amane pana la finea lui Martiu, înse ministeriulu se fia avisatu a da unu reportu statisticu despre starea invetiamen-

tului populariu din tota Ungaria; apoi apostrofăza pe ministru, că se reintre pe calea, pe care strălucea mai înainte că o stea de prima marine, că fal'a tiei, se revina ér' campionu alu libertatii generale. La 3 ore se finí siedint'a. —

— In 21 adunarile lucratorilor hotarira se faca o demonstratiune in massa inaintea dietei pentru arestarea agitatorului de lucratori din partile renane Raspe, inse mesuri aspre si colosale oficiale incungurara astadata manifestarea. —

AUSTRO-UNGARIA. Vien'a 19 Februaru. Abia incepù a se debate in comisiune caus'a polonilor si ministeriulu Giskra-Herbst midulocí, cá ér' se se amane din caus'a legei electorale directe la senatulu imperialu, pe care o punu de conlitiune polonilor, estia inse nu voru se o primésca, pentruca o tienu de competint'a dietei. — Acum pentruca se nu se véda a nu lucra nimicu in caus'a impacarei chiamara pe capeteniele boemiloru Dr. Rieger etc., cá se pertracteze cu ei in obiectulu impacarei. Dr. Rieger inse si au tramisu plenipotentu, care se midulocésca conferirea la unu locu neutru. Nemtii inca pescuescu dupa renegati cu a caroru adiutoriu se póta ilude causei drepte. — Despre c. Beust se scrie, ca ar' fi protestatu in contra sylabului si celoru 21 canóne prin un'a manifestatiune in contra conciliului. Se créda cine vrea.

STATUTELE SOCIETATEI

Romani'a industrială.

PARTEA I. SECTIUNEA CENTRALE.

Capu I. Titlulu si scopulu.

Art. 1. Societatea póta numele de „Romani'a industrială.”

Art. 2. Ea are de scopu:

a) A stabili fratia si solidaritate intre muncitorii romani.

b) A staruf pe calile legali si constitutionali cá guvernulu se iè dispositiuni pentru desvoltarea si inflorirea comericiului si industriei romane.

c) A denunciá opiniunei publice prin presa si intruniri orice mesuri vatamátorie economiei nationale si a adresá protestari in acésta privintia la corpurile constituite ale statului.

d) A incuragiá pe comerciantii si industriasii romani prin ajutorie morali si materiali.

e) A midulocí se se introduca si in industria si comericiulu romanu acele imbnatati, fara de cari nu e cu putintia lupt'a cu concurenti'astraina.

f) A lucrá pentru infintiarea fabriceloru in Romani'a, facundu se se ademenésca manufacturari din celelalte state latine, cari se formeze astfelu unu seminaru alu industriei nationale propriu dise, precum si a se atrage, totu din popóre latine, ómeni tehnici, cari se ne ajute a esplora resursele teritoriului nostru si a créa nóue fonduri de avutia.

g) A formá maiestri in diferitele ramuri de industria, tramitiendu cu cheltuiél'a sa, pe catu midulócele ei va permite, pe cei mai inteligenti dintre producatorii romani cá se se perfectiuneze prin ateliariele straine.

h) A deschide miciloru meseriasii si comerciantii creditu eftinu.

i) A cautá se procure muncitoriloru miduloculu de a face se fructifere micel' loru economie. Pentru acestu scopu, cea d'antaia grigia a societatii, dupa constituirea ei, va fi de a face se se fondeze o cassa de economia curatu romanésca, pe base solide, cu autorizarea guvernului si cu conditiune, cá o catime din procento se fia versata in cass'a acestei societati, pentru sporirea fondului de creditu populariu.

Capu II. Membrii societatii.

Art. 3. Totu romanulu avendu virst'a legiuita si bucuranduse de tóte drepturile civile si politice póte deveni membru alu societatii.

Strainii suntu admisi numai cá subscriitori, fara nici unu altu dreptu.

Art. 4. Oricine va voi se fia membru n'are decatu se subscria séu, in neputintia de acésta, se céra inserierea sa in registrulu societatii, platindu inainte cotisatiunea pe siése luni.

Art. 5. Fiacare membru, odata in scriu, chiaru prin acést'a se obliga cá membru alu societatii pe unu anu.

Art. 6. Unu membru, care n'ar indeplini obligatiunile prevedute priu statute, nici dupa o a treia somatiune ce i s'ar face de catra comitetulu dirigentu, nu se va mai privi cá societariu; totusi, inse, prin acést'a nu se voru stinge datoriele sale, pe care societatea a trebuitu se compeze.

In acésta categoria intra si membrulu, care acceptandu o insarcinare din partea comitetului dirigentu, fara motivu bine intemeiatu nu a indeplinit'o.

Art. 7. Celu ce voiesce se demisioneze trebuie se adreseze demisiunea, in scriu, catra presiedinte dela 25 pana la 30 Octobre, platindu-si cotisatiunea pana la finele lui Decembre din acelasi anu, si restulu ce ar' mai fi datorindu dinainte; — altmintrea, demisiunea va fi considerata cá nula si nedata.

Art. 8. Nu se primesce cá cotisatiune mai pucinu de 50 bani pe luna. Cotisatiunea se platetece pe semestru seu pe anu.

Art. 9. Membrii societatii se obliga pe onóre cá, atatu pentru obiectele de consumatiune catu si pentru cele de productiune se dè, totudéun'a, preferintia negociatoriloru romani, candu acele obiecte se voru gasi la vendiatorii straini cu acelasi pretiu si de aceasi calitate.

Art. 10. Drepturile, de cari se bucura societarii, suntu urmátoriele:

a) Ei suntu alegatori si eligibili pentru consiliulu generale de administratiune alu societatii, de voru indeplini conditiunile cerute pentru aceste sarcini.

b) Ei potu se se adreseze totudéun'a la consiliu, pentru a'lu consultá si a'lu initiá in pasurile loru industriali séu comerciali; si consiliulu e datoriu se debata asupra oricarei adrese serióse si se voteze resolutiuni in consecintia.

c) Societariulu are dreptulu a se imprumutá cu mica dobanda dela cass'a societatii, numai pentru trebuintie comerciale séu industriale si dandu garantia reale despre solvibilitatea sa.

d) Totu societariulu are dreptu se concure pentru premiele propuse de societate, afara inse de membrii consiliului generale de administratie.

e) Unu membru alu societatii dintr'o sectiune, transportanduse pentru afacerile sale comerciali séu industriali intr'o sectiune din alta localitate, dupa simpl'a prezentare a cuitantii de plata anuala a cotisatiunei sale póte comptá pe concursulu comitetulu de acolo, care e datoriu se i dè tóte informatiunile, de care ar' avé trebuintia si se i procure inlesnirile, potintiose pentru seversirea aceloru afaceri.

In casu de cerere de fonduri, se voru avé in vedere midulócele sectiunei si dispositiunile alineatulu c) din acestu articulu.

f) Societariulu, in fine, mai are si acele drepturi ce decurgu din spiritulu acestoru statute.

Art. 11. Femeile comerciantie séu meseriasie, cari voru contribui la sporirea fondului sociale cu cotisatiunea preveduta la art. 8, se voru bucurá de avantajele in scrise la alineatulu b) c) d) si e) din precedentulu articulu.

Capu III. Constituirea societatii.

Art. 12. Societatea se va considerá constituita in Bucuresci, indata ce va numerá 700 membri si atunci, numai, se va procede la alegerea consiliului generale de administratie.

Art. 13. Anulu sociale incepe dela 1-a Ianuariu 1870.

Capu IV. Administratiunea.

Art. 14. Interesele societatii se geréza de unu „Consiliu Generale“ compusu de:

1 Presiedinte.

2 Vice-presiedinti.

1 Secretariu generale.

1 Secretariu ajutoriu.

28 Consiliari.

Capu V. Alegerile si instalarea de administratie.

Art. 15. Alegerile se facu in toti anii in a dóu'a Duminica a lui Decembre.

Art. 16. Este alegatoriu totu membrulu in scriu de unu anu pe registrulu societatii.

Art. 17. Se va procede, mai antaiu, la alegerea presiedintelui si vice-presiedintiloru, care votati pentru unu anu potu fi realesi in aceiasi calitate.

Printr'o a dóu'a votare se voru alege secretariulu generale si secretariulu ajutoriu.

Prin a trei'a votare, in fine, se voru desemná cei 28 consiliari, prin cari se complectéza consiliulu generale de administratiune.

Art. 18. Functiunea presiedintelui, vice-presiedintiloru, secretariloru si celoru 28 consiliari va fi gratuita si obligatoria pentru unu anu de dile.

Art. 19. Persónele, care au primitu odata un'a din aceste functiuni, nu se voru puté lepadá de dens'a, inaintea espirarei terminului pentru care suntu alese, sub pedópsa de o amenda de lei noui

140, afara numai de nisce grave intemplari, séu ivinduse impedecri neprevedute si bine intemeiate.

In acestu din urma casu, presiedintele, ascultandu avisulu consiliului generale, va convocá pana in 49 de dile adunarea generala a asociatoru cá se proceda la inlocuirea persónei demisionate.

Art. 20. Instalarea consiliului se face in a dóu'a Duminica a lunei lui Ianuariu.

In diu'a instalarei consiliului se imparte in 5 comitete si anume:

1. Comitetulu dirigentu.

2. Comitetulu fonduriloru.

3. Comitetulu meserieloru.

4. Comitetulu agriculturii.

5. Comitetulu comericiului.

Art. 21. Comitetulu dirigentu se compune din presiedinte, vice-presiedinti, secretariulu generalu, secretariulu ajutoriu, si cate unu membru din celelalte comitete, cari voru fi in aceluasi timpu secretari in comitetele loru respective.

Celelalte 4 comitete se compunu fiacare de cate 7 membri desemnati dupa specialitati. Membrii din comitetulu fonduriloru trebuie se aiba o avere mai insemnata cunoscuta.

Capu VI. Atributiuni.

Art. 22. Consiliulu generale reprezenta societatea, elu -si face regulamentulu seu interioru si regulamentulu de aplicare alu acestoru statute, veghiaza si lucréza pentru realisarea scopului societatii.

Debate si votéza orice mesuri relative la interesele societatii.

Studia din propri'a sa initiativa, séu dupa propuneri venite din afara, cestiunile cele mai insemnate comerciali si industriali si iè resolutiuni in privintia loru.

Decide premie pentru diferitele obiecte din diferitele industriei, ce se voru pune la concursu de catra comitetele respective.

Aceste premie trebuie se consiste in instrumente perfectionate; cari se serve concurentului in meseri'a ce ecsercitéza.

Consiliulu e responsabilu in faci'a asociatoru de tóte actele sale.

Art. 23. Presiedintele are polit'a siedintiloru. Elu e datoriu se convocé la fiacare 15 dile consiliulu generale si, candu este trebuintia, póte se lu adune si extraordinariu. Candu voturile suntu impartite, glasulu seu e preponderantu. Prin comitetulu dirigentu elu pune in miscare tóte celelalte comitete.

Art. 24. Vice-presiedintii inlociescu pe presiedinte prin delegatiune séu in casu de absentia.

Art. 25. Secretariulu generale este insarcinatu cu incheierea proceselor verbali si cu relatarea cestiuniloru ce suntu la ordinea dilei. Elu ingrigesce de regul'a archivei.

Art. 26. Secretariulu ajutoriu, implinesce datoriele secretariului generale prin delegatiune séu in casu de absentia.

Art. 27. Comitetulu dirigentu, compusu precum se aréta la art. 21, este intermediariulu intre asociati si consiliu. Orice cereri séu informatiuni lui i se adreséza si elu raspunde la densele in numele consiliului.

Elu imparte la cele 4 comitete cestiunile speciale, ce suntu chiamate se studieze si asupra carora ele suntu datórie a se pronuncia; supune consiliulu tóte aceste studiuri cá se fia ratificate prin unu votu generale.

Executa séu face se se ecsecute voturile si resolutiunile emise de consiliu.

Art. 28. Comitetulu fonduriloru, ingrigesce de incassarea cotisatiuniloru, amendeloru, daruriloru procenteloru dela imprumutari si alte recete; priveghiaza intrebuintiarea baniloru, solvabilitatea celoru ce se imprumuta dela casa, si candu ecستا vreo reserva elu e datoriu se caute a o face se fructifere.

Nici o plata nu se póte face fara mandatulu seu si nici o cheltuiéla nu se póte otari, inainte de a se fi ascultatu avisulu seu.

Elu e ténutu se presente consiliulu la fiacare 15 dile unu tablau detaliatu de situati'a casei.

Unu membru din sinulu seu, alesu pe o septemana cu titlulu de censoru, va revisuf cass'a ori de cate ori va crede de trebuintia. La finele fiacarei dile va controlá situati'a incheiata de casieriu si, o va subinsemná; ér' la din contra, va referá de urgentia comitetului seu. Aceluasi membru nu póte functioná mai multe septemani consecutive cá censoru.

Comitetulu fonduriloru are aceasi responsabilitate cá casierulu.

Art. 29. Comitetulu meserieloru, cercetéza

